

STRAFFE TOEREN (1808 - 1809)

Gesprokkeld en vertaald uit de Mémorial de la Ville de Gand 1790-1830 van Prosper Claeys, Gent, 1902(vervolg). Met hier en daar een klein commentaartje ter verduidelijking. Naast de aanslepende miserie met soldatenopeisingen ten behoeve van Napoleons legers, zien we nuttige initiatieven ontstaan die blijvers zouden worden: brandweerkorps, stadsverlichting, museum en vereniging voor ‘Schone Kunsten’, de Floraliën, ...

1808

Dienstweigeraars en deserteurs

Gevangenisstraffen van een tot twee jaar worden opgelegd aan personen die dienstweigeraars en deserteurs, familieleden of andere, onderdak geven.

Beademingstoestel?

De gemeente stelt een beademingstoestel in een bijhorende kast ter beschikking in het wachthuis van de brandweer. Dit zou men gebruiken om drenkelingen en verstikten te reanimeren. Of was dit ‘appareil fumigatoire’: eerder een toestel om ‘geneeskrachtige’ dampen in te blazen?

Geen galopperende paarden in de nauwe stadsstraten

Ruiters krijgen verbod in galop te rijden binnen de stadsvesten. Zij waren het enige snelheidsprobleem in die tijd. Voerwagenpaarden stapten kalm en gelijkmatig. Karossen waren zeldzaam. Huurrijtuigen zoals fiakers en vigilanten, bestonden nog niet in Gent.

Sint-Pieterskazerne en militaire onkosten

De gemeenteraad stemt een groot krediet om de Sint-Pietersabdij in te richten als kazerne. Sinds de eerste kazerne op de Kattenberg uit de tijd van Louis XIV werd van de garnizoensteden geëist dat ze tussenkwamen in de kosten, niet enkel voor het logement van de soldaten, maar ook van de ziekenzorg.

Pokkenvaccinatie

Een vaccinatiecomité wordt samengesteld met de geneesheren en chirurgijns van de stad om de koepokvaccinatie in te richten. Deze immuniseerde tegen de nu volledig verdwenen menspokken die nog in de 18de eeuw zware dodelijke epidemieën hadden veroorzaakt.

Lakenmetershuis en Seleskestkerk

Het Lakenmetershuis op de Vrijdagmarkt wordt gerestaureerd en de Seleskestkerk ('s Heligs Kerst) krijgt een nieuwe westgevel.

Collecte voor de armen

De armenmeesters (in die tijd 'commissarissen') van het 'Weldadigheidsbureau' (voorloper van het OCMW) doen een huis-aan-huis collecte voor de armen getroffen door stormen en overstromingen in januari. Die inzameling was een jaarlijkse gewoonte.

Zitbanken

De gemeente laat rustbanken plaatsen op de Kouter en op de stadsvesten. De Gentse vesten behoorden in die tijd tot de mooiste 'wandelingen' (promenades) van het keizerrijk, schrijft Claeys.

Stadsverlichting

Een belangrijke som wordt ingeschreven op het stedelijk budget om te voorzien in publieke verlichting. In 1809 werden daarmee op de Kouter 18 'réverbères' op houten palen bekostigd. Deze palen werden in 1820 vervangen door kolommen in natuursteen. Tegen het einde van de 19de eeuw moesten die op hun beurt plaats maken voor metalen kandelabers. In 1809 werd Gent (min of meer) verlicht door 765 olielantarens. Voordien moesten de 'gebuurten' voor de schaarse en povere verlichting opdraaien. De burens moesten bijdragen volgens de belastbare huurwaarde van hun huizen.

Brandweer

Nog een nieuwigheid: een brandweerkorps wordt opgericht. Voordien was brand blussen een van de taken van de stadswachters, een korps opgericht enkele jaren eerder, en de geburen.

Lakenmetersjubileum

Twee lakenmeters (eigenlijk lijnwaadmeters) vieren hun jubileum. Vijftig jaar lang maten ze linnen dat op de markt gebracht werd. De heren van den Bogaerde en Claeys mochten plaats nemen op een troon in de versierde grote zaal van het 'metershuis', omringd door hun kleinkinderen.

De schulden van bisschop Lobkowitz

De administrateur van het bisdom Bosquillon moet rekenschap geven aan de talrijke schuldeisers van prins von Lobkowitz, die na een joyeus en galant, maar spilziek leven in 1795 gestorven was in ballingschap. De bisschop was

enkele jaren eerder, in 1791, failliet verklaard, maar de negatieve nalatenschap was zoveel jaren later nog niet afgehandeld.

Beaux Arts: ‘Schone Kunsten’

In de Arsenaalzaal en de troonzaal van het stadhuis wordt een tentoonstelling geopend: Exposition des Beaux Arts. Niet minder dan 129 exposanten stellen gedurende drie weken 268 werken ten toon. De toen al beroemde schilder Paelinck exposeert het portret van keizerin Josephine bestemd voor het stadhuis. Onderwerp van de tentoonstelling is ‘Huldebetoon aan Rubens’. De grote prijs gaat naar de Brusselse schilder Coene. De Antwerpenaar van Regemoortel krijgt een eerste prijs in de categorie ‘landschap’.

Een ‘Société des Arts’ wordt gesticht. Ze telt vier afdelingen: schilderkunst, tekenen en grafiek, beeldhouwen en architectuur. In 1812 komt er nog muziek bij. Deze vereniging zal tot in 1884 blijven bestaan als ‘Société des Beaux-Arts et de Literature’. Gedurende driekwart eeuw leverde de ‘Société’ belangrijke bijdragen aan het Gentse kunstleven.

Pomp ‘Ten Spriete’ (afb. 1)

Aan het eindpunt van de Nederkouter, wordt een publieke waterpomp opgericht. Op die plek, die destijds ‘Ten Spriete’ genoemd werd, stond voordien de schandpaal (piloris) van de abdijsheerlijkheid Sint-Pieters. De meer dan zeven meter hoge obeliskvormige zuil moest in 1897 verdwijnen. Tijdgenoot Claeys schrijft dat hij niet weet wat er mee gebeurde.

Gentse joden krijgen een vaste naam

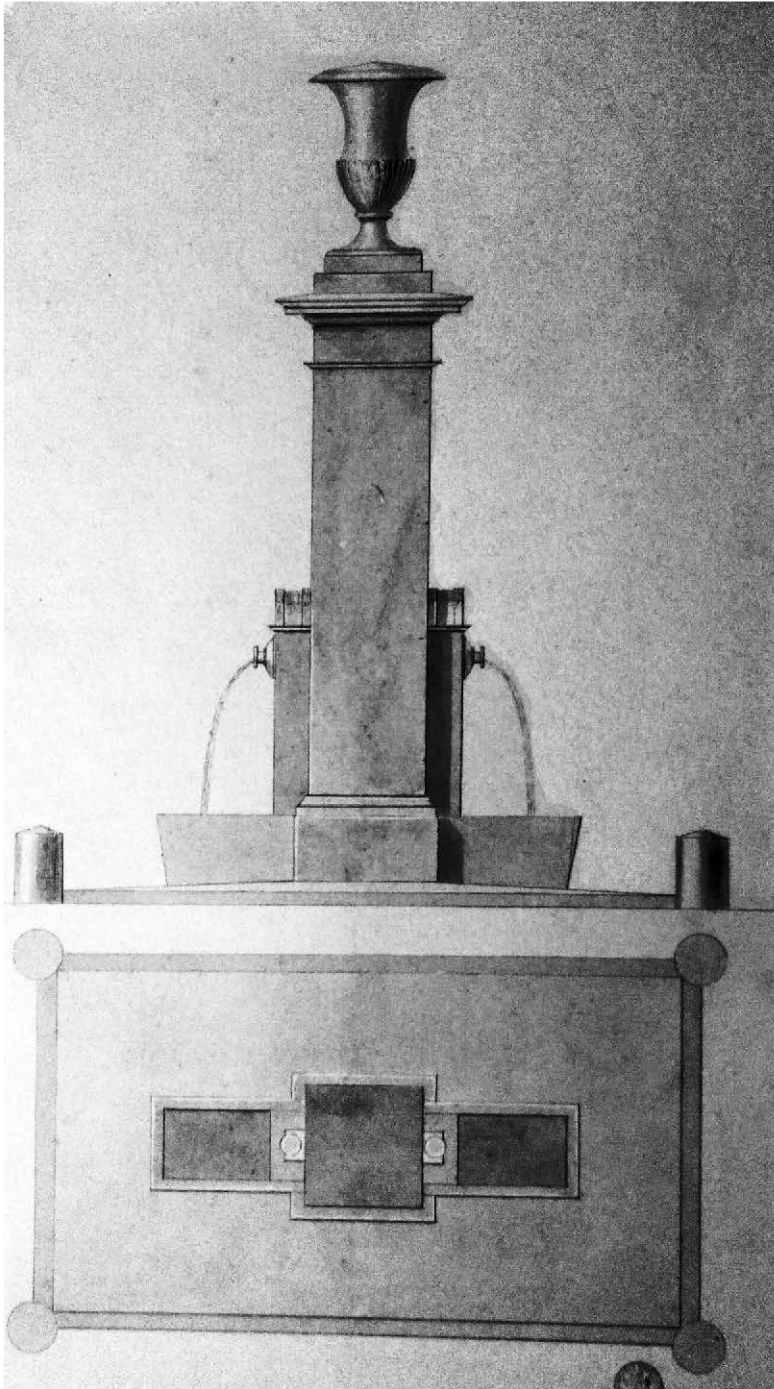
De burgemeester voert een keizerlijk decreet uit dat stipuleert dat alle joden gedomicilieerd in deze stad een naam en voornaam officieel moeten laten registreren. Voordien wisselden ze niet zelden van naam, wat te verklaren was door de pesterijen en soms grote vervolgingen waarvan ze het slachtoffer waren.

Prijsuitdeling

Prijzen worden uitgereikt aan de leerlingen van de lagere scholen die het best presteerden. In die tijd lag de nadruk vooral op kaligrafie, het ‘schoonschrift’.

Hofbouwvereniging. Het nederige debuut van de Gentse floralien

Een feit dat in alle Gentse geschiedenissen vermeld staat: op 3 november wordt in de herberg ‘In Frascati’ de ‘Société d’Agriculture et de Botanique’ opgericht. Er waren 47 stichtende leden. Ze bleef niet lang ‘op café’. In 1815 verhuisde de vereniging naar zaal Flora in de Holstraat, dichtbij haar oude

Afb. 1. Pomp ten Spriete (Atlas Goetghebuer, Stadsarchief).

stek. Ook in 1836 bleef ze, na een nieuwe verhuis heel dicht in de buurt. Ze nam toen haar intrek in het schitterende nieuwgebouwde ‘Casino’, eveneens aan de Coupure.

Het debuut was bescheiden. Toen de vereniging in februari 1709 haar eerste tentoonstelling hield, deed ze dat met een vijftigtal planten op cafétafels en schragen. De eremedaille werd toegekend aan advocaat Lebègue voor een *Erica triflora*.

Société Epicurienne

Een gezelligheidsvereniging met de gepaste naam ‘Société Epicurienne’ (vereniging van levensgenieters) wordt gesticht in het Hôtel des Pays Bas op de Kouter. Op de stichtingsvergadering heerste er de zachtst mogelijke hilariteit, bericht een krant.

De Kortrijkse Poort wordt Porte Napoléon

De nieuwe Kortrijkse poort wordt ingehuldigd. Haar voorganger, de middeleeuwse verdedigingspoort, was al onder Jozef II afgebroken. De nieuwkomer werd bekend als Porte Napoléon. Het was een octrooiport, enkel bedoeld om stadsrechten op in- en uitgevoerde waren te innen. Net als alle andere verdween ze in 1860 bij de afschaffing van de stedelijke octrooirechten. De twee arenden die de kolommen bekroonden, waren het werk van de Gentse beeldhouwer van Ophem, maker van de arend die nog steeds op de pomp op de Zandberg pronkt. Na de afbraak in 1860 verhuisden de arenden van de Kortrijkse poort naar het hek van een landhuis in Sint-Denijs-Westrem.